

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 283/2015
08.12.2016. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Браниславе Апостоловић и Јелене Боровац, чланова већа, у спору по тужби тужиоца „АА“ ..., кога заступа пуномоћник Никола Недељковић, адвокат из ..., против тужених 1) стечајне масе „ББ“ у стечају из ... као правног следбеника „ВВ“ у стечају из ... и 2) ГГ из ..., село ..., власника „ДД“ из ... коју заступа Милош Богдановић, адвокат из ..., са умешачима на страни тужених ЋЋ, ЕЕ, ЖЖ, ЗЗ, ИИ и ЈЈ, које заступа пуномоћник Добрица Петровић, адвокат из ..., ради утврђења и исплате дуга у износу од 35.671.185,94 динара, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр.6159/13 од 24.06.2015. године, у седници већа одржаној дана 08.12.2016. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж бр.6159/13 од 24.06.2015. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Привредног суда Краљеву П бр.783/11 од 04.06.2013. године, ставом један изреке одбачена је тужба тужиоца за утврђење да се утврди као основано потраживање тужиоца према туженом првог реда у износу од 361.480,78 евра што у динарској противвредности по средњем курсу на дан отварања стечаја туженог износи 38.691.745,96 динара и износ од 914.767,01 динара са законском затезном каматом од 09.11.2010. године па до исплате као и заложно право тужиоца на непокретностима и то на стану број ... површине број 56,83м², стану број ..., површине 55,71м², стану број ... површине 50,02м², стану број ... површине 54,77м², стану број ... површине 56,94м² и стану број ... површине 46,74м², који се налазе у пословно стамбеној згради ... број ..., постојећој на кп.бр. .../... КО ..., све уписано у ЛН бр. .../ КО Ставом другим одбијен је као неоснован захтев тужиоца према друготуженом којим је тражио да се исти обавезе као солидарни јемац првотуженог да тужиоцу исплати 361.480,78 евра износ од 914.767,01 динар са законском затезном каматом од 09.11.2010. године па до исплате. Ставом трећим обавезан је тужилац да туженом првог реда на име парничних трошкова плати износ од 208.500,00 динара.

Привредни апелациони суд пресудом Пж бр.6159/13 од 24.06.2015. године ставом првим изреке укида пресуду Привредног суда Краљеву П бр.783/11 од 04.06.2013. године. Ставом другим одбија тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди његово потраживање према првотуженом стечајној маси „ББ“ у стечају из ... у износу од 361.480,78 евра, што у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан отварања стечаја над туженим износи 38.691.745,96 динара са законском затезном каматом од 09.11.2010. године до исплате и заложно право тужиоца на непокретностима ближе наведеним у изреци који се налазе у пословно стамбеној згради - ... број ..., постојећој на кп.бр. .../... КО ... уписано у ЛН бр. ... КО Ставом трећим одбацује тужбу у делу у којем је тужилац тражио да се утврди потраживање према туженом првог реда у износу од 914.767,01 динар са каматом од 09.11.2010. године. Ставом четвртим одбија тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе друготужена да као солидарни јемац првотуженог плати тужиоцу 361.480,78 евра и износ од 914.767,01 динар са законском затезном каматом од 09.11.2010. године па до исплате и трошкове поступка. Ставом петим обавезује тужиоца да туженом првог реда плати износ од 208.500,00 динара на име трошкова првостепеног парничног поступка. Ставом шестим обавезује тужиоца да туженима солидарно плати 246.000,00 динара на име трошкова другостепеног поступка.

Против другостепене пресуде тужилац изјављује благовремену ревизију. Ревизију изјављује због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Ревизијски суд је испитао ревизијом побијану другостепену пресуду на начин прописан чланом 399. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 125/04 ... 111/09) и одлучио као у изреци ревизијске пресуде из следећих разлога:

Ревизија тужиоца је основана.

Нижестепене пресуде нису захваћене битном повредом из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац и првотужени су закључили уговор о краткорочном кредиту дана 10.12.2003. године, уговор о краткорочном кредиту од 17.06.2004. и од 25.06.2004. године и уговор о репрограму дуга од 17.04.2006. године са девизном клаузулом. Према уговору о репрограму дуга по краткорочним динарским кредитима од 17.04.2006. године укупан дуг по тим уговорима износи 178.404,00 евра. Странке су уговориле плаћање репрограмираног дуга у 12 једнаких месечних анuitета од по 16.167 евра. Уговором о солидарном јемству од 25.06.2004. године који су тужилац и друготужена закључили, странке су се сагласиле да ће друготужена као јемац платац, испунити доспелу и пуноважну обавезу првотуженог по предметним уговорима о краткорочним кредитима. Из заложне изјаве од 19.04.2006. године првотужени као власник укупно 6 станова истом заложном изјавом овластио је тужиоца на поступање са наведеним непокретностима у складу са Законом о хипотеци ради намирења потраживања по

уговору о репрограму дуга. На основу наведене заложне изјаве уписана је вансудска хипотека на истим становима решењем Општинског суда у Рашкој **Р 157/06 ДПИН бр. ...** од 02.10.2006. године. Хипотека је уписана у одговарајући лист непокретности у РГЗ СКН ... Из налаза и мишљења вештака који је сачињен у поступку П 1031/06 утврђено је да су њиме вештаци констатовали постојање предметних уговора о краткорочним кредитима и уговора о репрограмирању дуга од 17.04.2006. године, те да тужени нису доставили доказе ради утврђења стварног стања. Вештаци су закључили да постоји потраживање тужиоца према туженом првог реда у износу од 194.004,00 евра. Поднеском тужених од 23.06.2008. године оспорен је овај налаз вештака. На рочишту пред другостепеним судом од 24.06.2015. године вештаци су остали при свом налазу и допуни налаза, истакавши да су од стране тужиоца накнадно по сачињавању налаза добили документацију.

Према стању у списима тужилац је против тужених поднео 01.02.2007. године предлог за извршење на основу веродостојне исправе ради наплате потраживања према првотуженом по уговорима о краткорочном кредиту (од 10.12.2003, 17.06.2004. и 25.06.2004. године који су репрограмирани уговором о репрограму дуга по краткорочним динарским кредитима од 17.04.2006. године) и према друготуженој као јемцу платцу по наведеним уговорима о краткорочним динарским кредитима у укупном износу од 194.004,00 евра. Иако се међу странкама већ водио поступак ради предметног потраживања по отварању поступка стечаја над туженим првог реда тужилац је 01.07.2011 године поднео посебну тужбу против првотуженог тражећи да се утврди његово разлучно право на спорним непокретностима ближе означеним петитумом тужбе. Тужба је поднета након што је у стечајном поступку потраживање тужиоца у износу од 38.691.745,96 динара оспорено. Коначно опредељеним захтевом тужилац тражи да се утврди његово потраживање према првотуженом у износу од 361.480,78 евра (што у динарској противвредности износи 38.691.745,96 динара) као и за износ од 914.767,01 динар са припадајућом каматом, затим заложно право тужиоца на спорним непокретностима и да се обавезе друготужена да као солидарни јемац туженог првог реда плати тужиоцу 361.480,78 евра и износ од 914.767,01 динар.

На основу тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд одбацује тужбу тужиоца према првотуженом. Тужбу одбацује из разлога што је Привредни апелациони суд ранијом пресудом од 31.01.2013. године одлучујући о постојању разлучног права одлучио и о делу тужбеног захтева према тужиоцу првог реда (утврђење заложног права). Тужилац није пријавио своје потраживање као стечајни поверилац, већ као разлучни, па стога није могао поднети предметну тужбу јер се одрекао статуса разлучног повериоца. У односу на друготужену одбија тужбени захтев као неоснован из разлога што поверилац овде тужилац у стечајном поступку није пријавио новчана потраживања онако како је наведено у изреци првостепене пресуде, нити је о томе обавестио јемца овде друготужену. Друготужена није била упозната да је над стечајним дужником покренут стечајни поступак, није била у могућности да пријави своје потраживање по основу уговора о јемству, односно на име регреса у случају исплате дуга главног дужника, услед чега трпи штету, што су

према израженом ставу првостепеног суда, разлози због којих треба одбити тужбени захтев према друготуженој као неоснован.

Другостепени суд у одлуци по жалби тужиоца изражава другачији правни став. Правни став по коме се пријављује потраживање, а не статус повериоца који зависи од тога да ли је потраживање обезбеђено или не. У ситуацији када је тужилац у току спора доставио доказе да је своје потраживање пријавио и да је исто оспорено у целости, што је резултирало подношењем тужбе, другостепени суд закључује да је одлука првостепеног суда о одбачају тужбе погрешна. Сматра и да је погрешна одлука првостепеног суда, у погледу одбијајућег дела захтева у односу на друготужену. Следом тих разлога укида првостепену пресуду, и на основу резултата расправе пред другостепеним судом, закључује да тужилац није доказао да су туженом првог реда стављени на располагање уговорени новчани износи од стране тужиоца. Тужилац документацију о успостављању кредитне линије није поднео у току спора уз тужбе, нити током оба поступка, иако је у суштини спор покренут још 2007. године. Вештаци осим паушалних навода у правцу утврђења да ли су наведени износи кредита стављени на располагање првотуженом, нису поступили по таквом задатку, из чега другостепени суд закључује да такав налаз вештака нема доказну снагу. Према ставу другостепеног суда потписивање уговора о репрограму дуга не може се сматрати признањем дуга у ситуацији када дуг није ни настао, односно када није доказано да је тужилац извршио своје уговорне обавезе. Следом тих разлога, одбија захтев тужиоца, у делу у којем је тражио да се утврди његово потраживање према првотуженом у тужбом траженом износу као и заложно право тужиоца на непокретностима, одбија захтев тужиоца за обавезивање друготужене да се иста обавезе да као солидарни јемац туженог првог реда исплати тужиоцу тужбом тражени износ и одбацује тужбу у делу потраживања према првотуженом у износу од 914.767,01 динар.

Основано се ревизијом туженог указује да се правилност примене материјалног права не може ценити због тога што чињенично стање није потпуно утврђено.

Према стању у списима тужилац своја потраживања заснива на више уговора о кредиту које је закључио са правним претходником првотуженог, на уговору о репрограму дуга из 2006. године, и на уговору о солидарном јемству из 2004. године који је закључио тужилац и друготужена у својству јемца платца, као и на основу заложне изјаве из 2006. године по којој тужилац има право да захтева намирење потраживања у случају неизвршења обавезе из уговора о репрограму дуга. Наведеним уговором о репрограму дуга од 17.04.2006. године у члану 1 тужилац се обавезао да првотуженом репрограмира (продужи рок) враћања дуга по краткорочним динарским кредитима за обртна средства из уговора о кредиту (уговор број ... од 10.12.2003. године, број ... од 17.06.2004. и ... од 25.06.2004. године у укупном износу од 15.480.000,00 динара што представља динарску противвредност од 178.404 евра. Рок репрограма од 12 месеци је био од 01.04.2006. до 01.04.2007. године. Месечни ануитет је износио 16.167 евра. У члану 8 уговора корисник кредита

се обавезао да обезбеди враћање репрограмираног дуга укњижбом заложног права првог реда на непокретностима у власништву дужника, ближе наведених у члану 8, у износу од 191.000 евра, односно 16.712.583 динара. Висина потраживања тужиоца по наведеном уговору о репрограму дуга на дан отварања стечаја по основу главице и камате износила је 361.480,78 евра односно 35.671.185,94 динара. Уговором о солидарном јемству 25.06.2004.године тужилац и друготужена су уговорили да ће друготужена као јемац платац испунити доспелу и пуноважну обавезу првотуженог по предметним уговорима о краткорочним кредитима. Из заложне изјаве од 19.04.2006. године произилази да је првотужени као власник укупно 6 станова овом заложном изјавом овластио тужиоца на поступање са наведеним непокретностима у складу са Законом о хипотеци ради намирења потраживања по уговору о репрограму дуга, те да је на основу наведене заложне изјаве уписана вансудска хипотека на истим становима решењем Општинског суда у Рашкој ЗР 157/06 ДПИН бр... од 02.10.2006. године.

Одредбом члана 1065. Закона о облигационим односима прописано је да уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник кредита се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Чланом 997. истог закона прописано је да уговором о јемству се јемац обавезује према провериоцу да ће испунити пуноважну и доспелу обавезу дужника ако то овај не учини. Чланом 1007. истог закона прописано је да у случају стечаја главног дужника поверилац је дужан пријавити своје потраживање у стечај и о томе обавестити јемца иначе одговара јемцу за штету коју би овај имао због тога. Смањење обавезе главног дужника у стечајном поступку или поступку принудног поравнања не повлачи за собом и одговарајући смањење јемчеве обавезе те јемац одговора повериоцу за цео износ своје обавезе.

Није спорно да су тужилац и првотужени закључили више уговора о кредиту, као и уговор о репрограму кредита којим је тужилац првотуженом репрограмирао враћање кредита у износу од 178.404,00 евра. Такође је неспорно да су тужилац и друготужена закуљчили уговор о солидарном јемству од 25.06.2004. године којим је друготужена као јемац платац уговорила да ће испунити доспелу пуноважну обавезу првотуженог из наведених уговора о краткорочном кредиту. Спорно је да ли су наведена новчана средства стављена на располагање првотуженом.

Другостепени суд, у прилог израженом правном ставу да потраживање тужиоца није основано услед недоказаности, истиче да се потписивање уговора о репрограму дуга не може сматрати признањем дуга у ситуацији када дуг није настао, односно када није доказано да је тужилац извршио своје уговорне обавезе. Основни налаз вештака не садржи одлучну чињеницу о исплати кредита већ само мишљење вештака колика је обавеза преузета од стране туженог првог реда путем закључених уговора. Такође, другостепени суд закључује да вештаци нису ни могли приступити

здатку из решења о одређивању вештачења, јер нису имали на располагању одговарајућу документацију од стране тужиоца коју није доставио ни у првостепеном ни у другостепеном поступку, те да у том смислу није доказао да је средства чији је повраћај са каматом тражио ставио туженом првог реда на располагање. Достављена документација (књиговодствене картице у односу на комитента првотуженог које су приложене уз тужбу од 01.02.2007. године у спису П 210/13) није таква да би могла створити код суда уверење о основаности захтева јер исте нису оверене од стране тужиоца, а пет оверених књиговодствених картица са стањем из 2010. године, приложене уз тужбу од 01.07.2011. године у другом предмету нису се могле прихватити из разлога њихове једностраности јер у току поступка нису поткрепљене другим доказима. Дописи туженог првог реда од 30.09.2005. године и од 28.02.2006. године, којим тужени првог реда обавештава тужиоца да ће своју обавезу у потпуности измирити до одређеног периода односно којим потврђује да је доспео цео кредит за враћање и предлаже одложену динамику плаћања, нису релевантни по оцени другостепеног суда, јер немају снагу исправа на основу којих би се могло закључити да се ради о изјави о признању дуга, имајући у виду да у истима није наведено о ком се потраживању и по ком основу ради и исти би могли бити оснажени само уколико су праћени другим доказима.

Међутим, овакав закључак другостепеног суда да тужилац није доказао основаност свог потраживања се за сада не може прихватити. Ово из разлога што се из садржине уговора о репрограму дуга закљученог између странака 17.04.2006. године утврђује да је тужилачка банка кориснику кредита (овде првотуженом) репрограмирала дуг по краткорочним динарским кредитима за обртна средства из уговора о кредиту (број ..., .., ...) чиме је првотужени прихватио промену услова враћања кредита. Њиме је репрограмиран дуг за 3 краткорочна динарска кредита за обртна средства у укупном износу од 15.480.000,00 динара (178.404 евра по средњем курсу НБС на дан 01.04.2006. године), што значи да је потврђено успостављање дужничко поверилачког односа између парничних странака по наведеним кредитима. Уговор није потписан услед претње, принуде нити је првотужени у току поступка истицао његову ништавост односно да не производи правно дејство. Закључак суда да исти не представља признање дуга првотуженог не може се прихватити као основан. Уколико вештаци у току поступка пред првостепеним и другостепеним судом нису могли да се изјасне на дате примедбе суда и странака другостепени суд је морао да одреди ново вештачење, од стране других вештака, ради разјашњења спорних околности у вези постојања и висине потраживања тужиоца према туженима. Самим тим не може се прихватити становиште другостепеног суда да је захтев тужиоца неоснован услед недоказаности основа, управо имајући у виду пуноважан уговор о репрограму закључен између тужиоца и првотуженог као и уговор о солидарном јемству закључен између тужиоца и друготужене. Закључак другостепеног суда о недоказаности основа потраживања тужиоца је за сада преурађен.

У поновном поступку другостепени суд ће отклонити недостатке на које је указано овим решењем и одлучити о захтеву тужиоца.

Како због погрешне примене материјалног права чињенично стање није потпуно и правилно утврђено, то је другостепена пресуда у одбијајућем делу захтева укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно суђење, применом члана 407. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић